

NTA NET 2022 Sanskrit(Code 25) Answer Key

Coaching For NET Sanskrit
Organized by-
BSSEI, Belur, Howrah-711202, West Bengal

BSS Educational Institute- BSSEI

27, Pal Ghat lane (Near pal Nursery)
3-4 Minutes Walking Distance from Lalbaba College, Belur.
PO- Belur Math. Dist-Howrah-711202, West Bengal, India.
Mobile no- 8777279548, 8240968588
Email : bssei.belur@gmail.com
Visit www.bssei.in

Official Answer Key अनुयाय Answer (प्रश्न शला)

1. 'ओदन भुञ्जानो विषं भुङ्क्ते' इत्यस्मिन् वाक्ये विषम् इति पदे द्वितीयाविभक्तिः केन सूत्रेण भवति?

क. तथायुक्त चानीप्सितम्

ख. कर्तुरीप्सिततमं कर्म,

ग. कर्मणि द्वितीया

घ. कर्मप्रवचनीययुक्त द्वितीया

2. 'नृ + पाहि = नृँ = पाहि' इत्यत्र प्रवृत्तानाम् अधोलिखितसूत्राणाम् उचितमनुक्रमं चिनुत -

क. अत्रानुनासिकः पूर्वस्य तु वा

ख. नृन् पे

ग. विसर्जनीयस्य सः

घ. कुप्वोः ≈ क ≈ पौ च

Options:

(क), (ख), (ग), (घ)

(ख). (क). (घ). (ग)

(ग). (घ), (क). (ख)

(ख), (क), (ग) (घ)

3. वितर्कितः पुरा बुद्ध्या क्वचिदर्थे निवेशितः' इत्यत्र पुरा बुद्ध्या वितर्कितः कः?

क. ध्वनिरूपः शब्दः

ख. स्फोटरूपः बौद्धशब्दः

ग. बाह्योऽर्थः

घ. पूर्वोक्तेषु न कोऽपि

4. पाणिनिः यङ्प्रत्ययं विदधाति -

(क) कौटिल्येऽर्थे

(ख) भावगर्हायाम् अर्थे

(ग) इच्छायाम् अर्थे

(घ) वेदनायाम् अर्थे

समुचितमुत्तरं चिनुत -

1. (ग) एवम् (घ)

2. (क) एवम् (ख)

3. (क) एवम् (घ)

4. (ख) एवम् (घ)

5. रसादिध्वनौ अन्तर्भवतः -

(क) वस्तुध्वनिः

(ख) अलङ्कारध्वनिः

(ग) रसध्वनिः

(घ) भावध्वनिः

समुचितमुत्तरं चिनुत -

1. (क) एवम् (ख)

2. (ख) एवम् (ग)

3. (ग) एवम् (घ)

4. (क) एवम् (घ)

6. 'तस्य परमाणू समवायिकारणम्, तत्सयोगः असमवायिकारणम्, अदृष्टादि निमित्त कारणम् - अत्र तस्य इति पदेन परामर्शः भवति

क. निर्विकल्पकबुद्धः

ख. दयणुकस्य

ग. कर्मणः

घ. निर्विकल्पकबुद्धः

7. सांख्यमतानुमतं कथनद्रुयं चिनुत

- क. प्रकृतिः आत्मना आत्मानं बध्नाति
ख. प्रकृतिः आत्मना आत्मानं न बध्नाति
ग. प्रकृतिः पुरुषं बध्नाति
घ. प्रकृतिः आत्मानं प्रकाशय विनिवर्तते

समुचितमुत्तरं चिनुत —

- (क) एवम् (ग) (क) एवम् (घ)
(ख) एवम् (ग) (ख) एवम् (घ)

8. अधोलिखितेषु कौ द्वौ क्यप्प्रत्ययान्तौ ?

- (क) आदृत्यः (ख) आहत्य (ग) शप्यम् (घ) जुष्यः

समुचितमुत्तरं चिनुत —

- (क) एवम् (ख) (ख) एवम् (ग) (ख) एवम् (घ) (क) एवम् (घ)

9. अधोलिखितानां काव्यलक्षणानां पूर्वापरक्रमं नियोजयत -

- (क) शब्दार्थो काव्यम्
(ख) रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम्
(ग) तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्घ्ये पुनः क्वापि
(घ) सहृदयहृदयालादि शब्दार्थमयत्वमेव काव्यलक्षणम्

समुचितं विकल्पं चिनुत :

- (ग), (घ), (क), (ख) (ख), (क), (ग), (घ),
(घ), (ख), (ग), (क) (क), (घ), (ग), (ख),

10. अधोलिखितेषु के द्वे आत्मनेपदविधायकसूत्रे स्तः ।

- (क) पूर्ववत्सनः (ख) परेर्मृषः (ग) समवप्रविभ्यः स्थः (घ) उपाच्च

समुचितमुत्तरं चिनुत -

- (क) एवम् (ग) (ख) एवम् (ग)
(ग) एवम् (घ) (क) एवम् (घ)

11. यथोचित मेलन कुरुत -

सूची-I

- (A) प्रत्यक्षप्रमाणम्
(B) अनुमानम्
(C) चित्तम्
(D) निद्रा

सूची-II

- (I) अभावप्रत्ययालम्बना वृत्तिः
(II) प्रख्याप्रवृत्तिस्थितिशीलम्
(III) विशेषावधारणप्रधाना वृत्तिः
(IV) सामान्यावधारणप्रधाना वृत्तिः

समुचित विकल्प चिनुत -

- (A)-(IV). (B)-(III). (C)-(I). (D)-(II)
(A)-(II). (B)-(I). (C)-(III). (D)-(IV),
(A)-(III), (B)-(IV). (C)-(II), (D)-(I)
(A)-(I), (B)-(II), (C)-(IV). (D)-(III)

12. व्यवहारस्य पादान क्रमेण नियोजयत -

- (क) उत्तरपादः (ख) क्रियापादः (ग) सिद्धिपादः (घ) भाषापादः

समुचित विकल्पं चिनुत :

- (D). (A). (B). (C) (D), (C), (B). (A)
(C), (B). (D). (A) (A). (B). (C). (D)

13. 'सिति च' सूत्रेण का सज्ञा विधीयते ?

- क. सर्वनामसज्ञा ख. प्रगृह्यसज्ञा ग. भसज्ञा घ. पदसज्ञा

14. 'घनश्यामः' इत्यत्र समासविधायक सूत्रं वर्तते -

- क. विशेषण विशेष्येण बहुलम्
ख. उपमानानि सामान्यवचनैः
ग. उपमितं व्याघ्रादिभिः सामान्याप्रयोग
घ. मयूरव्यंसकादयश्च

15. अधोलिखितं कथनद्वयमाश्रित्य समुचितमुत्तरं चिनुत

कथनम् (I) : परिसंख्या त्रिदूषणा

कथनम् (II) : क. श्रुतहानात् ख. अश्रुतकल्पनात् ग. प्राप्तबाधात्

यथोचितं विकल्पं चिनुत —

क. (I) तथा (II) उभे अपि असत्ये

ख. (I) तथा (II) उभे अपि सत्ये

ग. (I) सत्यम् परन्तु (II) असत्ये

घ. (I) असत्यं परन्तु (II) सत्यम्

16. ब्रह्मावर्त किं प्रचक्षते ?

क. सरस्वतीदृषद्वत्योः यदन्तरम्
ग. गंगादृषद्वत्योः यदन्तरम्

ख. सरस्वतीयमुनयोः यदन्तरम्
घ. गंगासरस्वत्योः यदन्तरम्

17. अर्थशास्त्रे तन्त्रयुक्तीनां विवेचनं कस्मिन् अधिकरणे प्राप्यते ?

क. द्वितीय ख. नवमे ग. त्रयोदशे घ. पञ्चदशे

18. मैक्समूलरमहोदयेन ऋग्वेदस्य का संहिता सम्पादिता?

क. शाकलसंहिता ख. वाष्कलसंहिता
ग. शांखायनसंहिता घ. माण्डकायनसंहिता

19. 'सोऽयमात्मा चतुष्पात्' इति कस्याम् उपनिषदि वर्तते ?

क. मुण्डकोपनिषद ख. माण्डूक्योपनिषदि
ग. केनोपनिषदि घ. कठोपनिषदि

20. अधोलिखितान् साहित्यकारान् कालक्रमेण योजयत —

क. अम्बिकादत्तव्यासः ख. पण्डिताक्षमारावमहोदया
ग. श्रीधरभास्करः वर्णेकरः घ. वी. राघवन्

समुचित विकल्प चिनुत :

(क). (ख). (ग). (घ) (ख). (घ), (ग) (क)
(क). (घ). (ख). (ग) (क). (ग). (ख), (घ)

21. सम्यग्दर्शनादिगुणजनितक्षयोपशमनिमित्तमवच्छिन्नविषयं ज्ञानम् -

क. श्रुतम् ख. मतिः ग. अवधिः घ. मनःपर्यायः

22. सुधा क्षीरनिधि मध्नाति' इत्यत्र अधोरेखाङ्कितपदे केन सूत्रेण द्वितीया विभक्तिः भवति ?

क. कर्मणि द्वितीया ख. अकथितं च
ग. कर्मप्रवचनीययुक्त द्वितीया घ. उभयप्राप्तौ कर्मणि

23. चैतन्य पुरुषस्य स्वरूपम्, 'प्रतिषिद्धवस्तुधर्मा निष्क्रियः पुरुषः' तिष्ठति वाणः' - इत्यादिकम् उदाहरणम् अस्ति —

क. स्मृतिवृत्तेः, ख. प्रमाणवृत्तेः ग. विकल्पवृत्तेः घ. विपर्ययवृत्तेः

24. अलङ्कारसम्प्रदायस्य आचार्यो स्तः —

(क) भामहः दण्डी च

(ख) उद्भटः शय्यकः च

(ग) रुद्रटः आनन्दवर्धनः च

(घ) रुय्यकः मम्मटः च

समुचितमुत्तर चिनुत —

(क) एवम् (ख)

(ख) एवम् (ग)

(ग) एवम् (घ)

(क) एवम् (घ)

25. असमवायिकारणत्वम् एव अस्ति —

क. द्रव्यसामान्ययाः

ख. अभावसमवाययोः

ग. क्रियागुणयाः

घ. विशेषसमाहारयोः

26. अधोलिखितेषु ध्वनिपरिवर्तनस्य कारणं नास्ति —

क. भावावेशः,

ख. शीघ्रभाषणम्

ग. एकान्तवार्ता

घ. कृत्रिमता

27. पक्षतायाः लक्षणम् अस्ति —

क. सिषाधयिषावत्त्वाभावः पक्षता

ख. सिषायिषाविरहसिद्धिः पक्षता

ग. सिषाधयिषाविरहविशिष्टसिद्ध्यभावः पक्षता,

घ. सिषाधयिषाविरहविशिष्टसिद्धिः पक्षता

28. ध्वनः प्रकारद्वयं भर्तृहरिमते किम् ?

क. आहार्यम्

ख. वैकृतः

ग. संस्कृतः

घ. प्राकृतः

समुचितमुत्तर चिनुत -

(ख) एवम् (घ)

(क) एवम् (ग)

(ग) एवम् (घ)

(क) एवम् (घ)

29. ऋणादाने वृद्धिः कतिविधा?

क. द्विविधा

ख. त्रिविधा

ग. चतुर्विधा

घ. पञ्चविधा

30. मन्त्रिपरिषदि यथासामर्थ्यम् अमात्यान् कुर्वीत इति कस्य मतम् ?

क. बृहस्पतेः

ख. औशनसस्य

ग. कौटिल्यस्य

घ. पराशरस्य

31. 'स नः पितेव सूनवे.....' इति मन्त्रांशः कस्मिन् सूक्ते वर्तते ?

क. अग्निसूक्ते

ख. वरुणसूक्ते

ग. इन्द्रसूक्ते

घ. पुरुषसूक्ते

32. अभावविषयकप्रत्यक्षप्रमायां चक्षुरिन्द्रियस्य
अभावपदार्थस्य च मध्ये सन्निकर्षः —

क. समवेतसमवायः

ख. संयुक्तसमवेतसमवायः

ग. समवायः

घ. विशेषणविशेष्यभावः

33. कृप्रातिशाख्यानसारेण रक्तसंज्ञा कस्य भवति ?

क. अनुनासिकस्य

ख. अनुस्वारस्य

ग. विसर्जनीयस्य

घ. जिह्वामूलीयस्य

34. यथोचित मेलनं कुरुत -

सूची-I

सूची-II

(A) नागेशः

(I) विवरणपञ्जिका

(B) कैयटः

(II) प्रदीपः

(C) जिनेन्द्रबुद्धिः

(III) लघुशब्देन्दुशेखरः

(D) पतञ्जलिः

(IV) इष्टिः

समुचित विकल्प चिनुत —

(A)-(III). (B)-(IV), (C)-(II), (D)-(I)

(A)-(I), (B)-(III), (C)-(II), (D)-(IV)

(A)-(III), (B)-(II), (C)-(I), (D)-(IV)

(A)-(IV), (B)-(I), (C)-(II), (D)-(III)

35. आङ्गिक - वाचिक - आहार्य - सात्त्विक-रूपाः भेदाः सन्ति -

(A) अनुभावस्य

(B) अभिनयस्य

(C) विभावस्य

(D) सञ्चारिभावस्य

समुचितमुत्तरं चिनुत —

(C) एवम् (D)

(A) एवम् (B)

(A) एवम् (D)

(B) एवम् (C)

36. महाभारतस्य पर्वनामानि क्रमेण लिखत —

(A) आदिपर्व

(B) विराटपर्व

(C) सभापर्व

(D) वनपर्व

समुचित विकल्प चिनुत :

(C), (B), (D), (A)

(B), (A), (D), (C)

(A), (C), (D), (B)

(D), (B), (A), (C)

37. ऋग्वेदादिक्रमेण ब्राह्मणनामानि लिखत

- क. कौषीतकीब्राह्मणम्
ग. तैत्तिरीयब्राह्मणम्

- ख. सामविधानब्राह्मणम्
घ. गोपथब्राह्मणम्

समुचित विकल्पं चिनुत :

- (D). (B), (C). (A)
(B), (A), (D). (C)

- (A), (C). (B). (D)
(C), (D). (A), (B)

38. रिटोरिक इति ग्रन्थस्य कर्ता कः ?

- क. प्लेटोमहोदयः,
ग. बनेदितो क्रोचमहादयः

- ख. अरस्तुमहोदयः
घ. होरेसमहोदयः

39. यद्विषयकत्वेन ज्ञानस्यानुमितिविरोधित्वं तत्त्वम् – अनेन वाक्येन कस्य लक्षणं प्रस्तूयते ?

- क. उपमितिव्यापारस्य
ग. वैशिष्ट्यावगाहिज्ञानस्य

- ख. हत्वाभाससामान्यस्य
घ. विरुद्धार्थापत्तेः

40. वर्गाणां पञ्चमवणेः युक्ता हकारो भवति -

- क. कण्ठ्यः ख. औरस्यः ग. जिह्वामूलीयः घ. मूर्धन्यः

41. शब्दालङ्कारी स्तः -

- (A) यमकम् (B) रूपकम् (C) उत्प्रेक्षा (D) अनुप्रासः

समुचितमुत्तरं चिनुत —

- (A) एवम् (D) (C) एवम् (B),
(B) एवम् (D) (A) एवम् (C)

42. सिद्धान्ते वैश्वदेवेन यजेत इत्यत्र वैश्वदेव पदं यागनामधेयम् अस्ति —

- क. उत्पत्तिशिष्टगुणबलीयस्त्वात् ख. तत्प्रख्यशास्त्रात्
ग. तव्यपदेशात् घ. वाक्यभेदभयात्

43. महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि रामोपाख्यानं वर्तते?

- क. वनपर्वणि ख. शान्तिपर्वणि
ग. भीष्मपर्वणि घ. अनुशासनपर्वणि

44. निरुक्त प्रतिपादितान् भावविकारान् क्रमेण नियोजयत -

- (A) अस्ति (B) वर्धते (C) जायते (D) अपक्षीयते (E) विपरिणमते

समुचितं विकल्पं चिनुत :

(D). (B), (E). (A), (C)

(E). (A). (D), (B), (C)

(C), (A), (E), (B), (D)

(A). (B). (C). (D). (E)

45. ऋग्वेदस्य उपनिषदो स्तः

(A) तैत्तिरीयोपनिषद्

(B) ऐतरेयोपनिषद्

(C) बृहदारण्यकोपनिषद्

(D) कौषीतकी उपनिषद्

समुचितमुत्तरं चिनुत —

(B) एवम् (D)

(A) एवम् (C)

(C) एवम् (D)

(B) एवम् (A)

46. यथोचित मेलनं कुरुत -

सूची-I

सूची-II

(A) भुङ्क्ते

(I) व्यक्तवाचा समुच्चारण

(B) भुक्ति

(II) अभ्यवहारे

(C) सम्प्रवदन्ते

(III) पालनार्थे

(D) सम्प्रवदन्ति

(IV) अव्यक्तवाचा समुच्चारणे

समुचित विकल्पं चिनुत -

(A)-(III), (B)-(I), (C)-(II), (D)-(IV)

(A)-(I), (B)-(II), (C)-(IV), (D)-(III)

(A)-(IV), (B)-(III), (C)-(II), (D)-(I)

(A)-(II), (B)-(III), (C)-(I), (D)-(IV),

47. अधोलिखितं कथनद्वयमाश्रित्य समुचितमुत्तरं चिनुत

कथनम् (I) : उत्पत्तिविधौ कर्मणः करणत्वेन अन्वयः ।

कारणम् (II) : उत्पत्तिविधौ कर्मणः साध्यत्वेन अन्वयः ।

यथोचित विकल्पं चिनुत —

क. (I) तथा (II) उभे अपि सत्ये

ख. (I) तथा (II) उभे अपि असत्ये

ग. (I) सत्यम् परन्तु (II) असत्यम्

घ. (I) असत्यं परन्तु (II) सत्यम्

48. आधुनिकयुगे ब्राह्मीलिपि सर्वप्रथमं कः पठितुं समर्थः अभवत्?

क. जेम्सप्रिंसपमहोदयः

ख. चार्ल्समैसनमहोदयः

ग. विल्सनमहोदयः

घ. बी.बी. लालमहोदयः

49. अधोलिखित कथनद्वयम् आश्रित्य समुचितम् उत्तरं चिनुत -

कथनम् (I) : आन्वीक्षकीत्रयीवार्ताना योगक्षेमसाधनो दण्डः

कथनम् (II) : दुष्प्रणीतः कामक्रोधाभ्यामज्ञानाद्

वानप्रस्थपरिव्राजकान् अपि कोपयति।

यथोचित विकल्प चिनुत -

क. (I) तथा (II) उभे अपि सत्ये

ख. (I) तथा (II) उभे अपि असत्ये

ग. (I) सत्यं परन्तु (II) असत्यम्

घ. (I) असत्यं परन्तु (II) सत्यम्

50. चत्वारि हस्तशतानि वीशदुत्तराण्यायतेन एतावन्त्येव विस्तीर्णेन पञ्चसप्ततिहस्तानवगाढेन भेदन निःसृतसर्वतीय मरुधन्वकल्पमतिभृशं दुर्दर्शनमासीत् इति कस्माद् अभिलेखाद् वर्तते?

क. रुद्रदाम्नः गिरनाराभिलेखात्

ख. यशोधर्मणः मन्दसौराभिलेखात्

ग. समुद्रगुप्तस्य स्तम्भलेखात्

घ. खारवलस्य हाथीगुम्भाभिलेखात्

51. रसविषये समुचितकथने स्तः

(A) रसः वाच्यः भवति

(B) अभिनवगुप्तमतेन रसः व्यङ्ग्यः भवति

(C) महिमभट्टमतेन रसः अनुमेयः भवति

(D) रसः लौकिकः भवति

समुचितमुत्तर चिनुत -

(A) एवम् (B)

(B) एवम् (C)

(C) एवम् (D)

(D) एवम् (A)

52. अधोलिखितेषु क. सामवेदस्य सप्तस्वरेषु न परिगण्यते ?

क. ऋषभः

ख. पञ्चमः

ग. उत्तमः

घ. मध्यमः

53. व्याकरणशब्दस्य सूत्रमिति अर्थे स्वीकृते भाष्यकारेण के द्वे विप्रतिपत्ति उपस्थापिते ?

(A) भवार्थस्य असंगतिः

(B) षष्ठ्यर्थस्य अनुपपन्नता

(C) प्रोक्तार्थस्य अनिष्पन्नता

(D) शब्दानामप्रतिपत्तिः

समुचितमुत्तर चिनुत -

(A) एवम् (D)

(A) एवम् (C)

(B) एवम् (D)

(B) एवम् (C)

54. अधोलिखितेषु कः ध्वनिः स्पर्शवर्गे नास्ति?

क. प्

ख. स

ग. त्

घ. क्

55. महाभारते 'भारतभावदीपः' इति टीका केन रचिता?

क. नीलकण्ठेन

ख. देवबोधेन

ग. विमलबाधेन

घ. नारायणभट्टेन

56. एको रसोऽङ्गीकर्तव्यो वीरः शृङ्गार एव वा इति कस्याचार्यस्योक्तिः?

क. पण्डितराजस्य

ख. धनञ्जयस्य

ग. विश्वनाथस्य

घ. मम्मटस्य

57. अधोलिखितं कथनद्वयमाश्रित्य समुचितमुत्तरं चिनुत-

अभिकथनम् (I)- रुपकेषु नाटकं पूर्वमुच्यते, यतः

कारणम् (II)- अन्येषां प्रकृतित्वान्, भूयः रसपरिग्रहात् सम्पूर्णक्षणत्वात्

OPTION:-

A. (I) तथा (II) उभे अपि सत्ये

C. (I) सत्यम् परन्तु (II) असत्यम्

B. (I) तथा (II) उभे अपि असत्ये

D. (I) असत्य परन्तु (II) सत्यम्

58. अधोलिखित कथनद्वयम् आश्रित्य समुचितम् उत्तर चिनुत -

कथनम् (I) : सत्त्वं लघु प्रकाशकम् ।

कथनम् (II) : उपष्टम्भकं चलं च तमः ।

यथोचित विकल्पं चिनुत -

A. (I) तथा (II) उभे अपि सत्ये

B. (I) तथा (II) असत्ये

C. (I) सत्यं परन्तु (II) असत्ये

D. (I) असत्यम्, (II) सत्यम् ,

59. तर्कस्य स्वरूपम् अस्ति -

क. व्यापकारोपेण व्याप्यारोपः

ख., समव्याप्यारोपेण विषमव्याप्यारोपः

ग. विशेषणारोपेण विशेष्यारोपः

घ. व्याप्यारोपेण व्यापकारोपः

60. बौद्धदर्शनस्य आचार्यद्वयम् अस्ति -

A. उमास्वातिः

B. उदयनः

C. असङ्गः

D. धर्मकीर्तिः

समुचितमुत्तरं चिनुत -

क. (A) एवम् (C)

ख. (C) एवम् (D)

ग. (B) एवम् (C),

घ. (B) एवम् (D)

61. षट्कसम्पत्तिषु न स्तः -

A. मुमुक्षुत्वम्

B. तितिक्षा

C. विषयः

D. उपरतिः

समुचितमुत्तरं चिनुत -

क. (A) एवम् (C)

ग. (C) एवम् (D),

ख. (B) एवम् (C)

घ. (B) एवम् (D).

62. पदपूर्वार्धवक्रतायाः भेदेषु अस्ति -

क. कारकवैचित्र्यवक्रता

ग. पुरुषवैचित्र्यवक्रता

ख. क्रियावैचित्र्यवक्रता

घ. संख्यावैचित्र्यवक्रता,

63. षड् + सन्तः = घट्सन्तः' इत्यत्र कः आगमो भवति?

क. धुट्

ख. तुट्

ग. दुट्

घ. तुक्

64. अधोलिखितेषु वर्णेषु को सोध्माणौ स्तः ?

A. क.

B. ख

C. न्

(D) द

समुचितमुत्तरं चिनुत —

क. (A) एवम् (B),

ग. (C) एवम् (D)

ख. (B) एवम् (C),

घ. (B) एवम् (D)

65. अधोलिखितेषु मीमांसादर्शनस्य आचार्यो न स्तः -

क. मुगारिमिश्रः

ख. शबरस्वामी

ग. गदाधरः

घ. जगदीशः

समुचितमुत्तरं चिनुत -

क. (A) एवम् (B)

ग. (B) एवम् (C),

ख. (C) एवम् (D)

घ. (A) एवम् (D),

66. शब्दब्रह्मणः शक्तिद्वयं किम्?

क. अर्थशक्तिः

ख. अभ्यनुज्ञा

ग. प्रतिबन्धः

घ. शब्दशक्तिः

समुचितमुत्तरं चिनुत -

क. (A) एवम् (B)

ग. (B) एवम् (C)

ख. (C) एवम् (D)

घ. (B) एवम् (D),

67. तत्पुरुषसमासस्य भेदद्वयं किम्?

क. प्रादिः

ख. उपपदम्

ग. तद्गुणसंविज्ञानः

घ. इतरेतरयोगः

समुचितमुत्तरं चिनुत —

क. (B) एवम् (C),

ग. (A) एवम् (B)

ख. (C) एवम् (D)

घ. (A) एवम् (D)

68. कर्तृत्वभोक्तृत्वसुखित्वदुःखित्वाद्यभिमानित्वेन इहलोकपरलोकगामी व्यावहारिक जीवः -

- क. मनोमयकोशावच्छिन्नः चिदात्मा
ख. प्राणमयकोशावच्छिन्नः चिदात्मा
ग. विज्ञानमयकोशावच्छिन्नः चिदात्मा
घ. आनन्दमयकोशावच्छिन्नः चिदात्मा

69. यथोचित मेलनं कुरुत

सूची-I

- (A) प्रकृतिभावः
(B) सवर्णदीर्घः
(C) पूर्वरूपकादेशः
(D) पररूपैकादेशः

सूची-II

- (I) अग्ने + अन्न
(II) उप + ओषति
(III) अहो + ईशाः
(IV) यदि + इयम्

समुचित विकल्प चिनुत -

क. (A)-(I), (B)-(II), (C)-(III), (D)-(IV).

ख. (A)-(IV), (B)-(III), (C)-(II), (D)-(I)

ग. (A)-(II), (B)-(I), (C)-(IV), (D)-(III)

घ. (A)-(III), (B)-(IV), (C)-(I), (D)-(II)

70. विनियोगविधः प्रमाणानि क्रमशः लिखत -

- (A) लिङ्गम् (B) वाक्यम् (C) श्रुतिः (D) प्रकरणम्
(E) स्थानम्

समुचित विकल्पं चिनुत :

क. (A), (B), (C), (D), (E),

ख. (B), (D), (A), (C), (E)

ग. (E), (A), (B), (D), (C).

घ. (C), (A), (B), (D), (E)

71. योचित मेलनं कुरुत -

सूची-I

- (A) पदमञ्जरी
(B) सारस्वतव्याकरणम्
(C) शब्दकौस्तुभः
(D) बृहच्छब्देन्दुशेखरः

सूची-II

- (I) नागेशभट्टः
(II) हरदत्तमिश्रः
(III) अनुभूतिस्वरूपाचार्यः
(IV) भट्टाजिदीक्षितः

समुचितं विकल्पं चिनुत -

क. (A)-(II), (B)-(IV), (C)-(I), (D)-(III)

ख. (A)-(II). (B)-(III). (C)-(IV). (D)-(I)

ग. (A)-(I), (B)-(IV). (C)-(II). (D)-(III)

घ. (A)-(IV), (B)-(III), (C)-(II), (D)-(I)

72. यथोचित मेलनं कुरुत -

सूची-I

(A) निपातः

(B) नाम

(C) आख्यातम्

(D) प्रातिपदिकम्

सूची-II

(I) कृतद्धितसमासाश्च

(II) भावप्रधानम्

(III) सत्त्वप्रधानानि

(IV) उच्चावचष्वर्थेषु निपतन्ति

समुचित विकल्प चिनुत -

क. (A)-(I). (B)-(II). (C)-(III). (D)-(IV).

ख. (A)-(IV), (B)-(II). (C)-(I). (D)-(III)

ग. (A)-(IV), (B)-(III). (C)-(II). (D)-(I)

घ. (A)-(II). (B)-(III). (C)-(I). (D)-(IV)

73. 'आर्स पोएटिका (Ars Poetica) इति ग्रन्थस्य कर्ता कः ?

क. सैमुअल टेलर कोलरिजमहोदयः

ख. मैथ्यू आर्नल्डमहोदयः

ग. ईवर आर्मस्ट्रौंग रिचर्डसमहोदयः

घ. होरेस महोदयः

74. वर्नरनियमेन मूलभारोपीयभाषायाः क्. त्. प् इत्येते ध्वनयः जर्मनिक-भाषासु ह. थ्. फ् इति कस्या स्थितौ जायन्ते?

क. यदा तेभ्यः ध्वनिभ्यः अव्यवहितपूर्वम् उदात्तस्वरः भवति

ख. यदा तेभ्यः ध्वनिभ्यः अव्यवहितपूर्वम् अनुदात्तस्वरः भवति

ग. यदा तेभ्यः ध्वनिभ्यः अव्यवहितपूर्वम् स्वस्तिस्वरः भवति

घ. यदा तेभ्यः ध्वनिभ्यः अव्यवहितपूर्वम् एकश्रुतिस्वरः भवति

75. यथोचित मलनं कुरुत -

सूची-I

आचार्याः

(A) कालिदासः

(B) केदारभट्टः

(C) क्षेमेन्द्रः

(D) पिङ्गलः

सूची-II

ग्रन्थाः

(I) छन्दसूत्रम्

(II) वृत्तरत्नाकर

(III) श्रुतबोधः

(IV) सुवृत्ततिलकम्

समुचितं विकल्पं चिनुत -

क. (A)-(I). (B)-(II). (C)-(III). (D)-(IV).,

ख. (A)-(II). (B)-(III). (C)-(IV). (D)-(I)

ग. (A)-(III). (B)-(II). (C)-(IV). (D)-(I)

घ. (A)-(IV). (B)-(II). (C)-(III). (D)-(I),

76. साम्ना दानेन भेदेन समस्तैरथवा पृथक् ।

विजेतुं प्रयतेताऽरीन न युद्धेन कदाचन । ।

इति श्लोकः कस्माद् ग्रन्थात्

क. याज्ञवल्क्यस्मृतेः

ख.. अर्थशास्त्रात्

ग. नारदस्मृतेः

घ. मनुस्मृतेः

77. समुचित मेलनं कुरुत -

सूची-I

(A) उणादिकोषः

(B) प्रौढमनोरमा

(C) महाभाष्यदीपिका

(D) हैमशब्दानुशासनम्

सूची-II

(I) भट्टोजिदीक्षितः

(II) हेमचन्देः

(III) पाणिनिः

(IV) भर्तृहरिः

समुचित विकल्पं चिनुत -

क. (A)-(III). (B)-(I). (C)-(IV). (D)-(II)

ख. (A)-(I), (B)-(II). (C)-(III), (D)-(IV),

ग. (A)-(IV), (B)-(II), (C)-(III), (D)-(I)

घ. (A)-(II), (B)-(IV). (C)-(III). (D)-(I)

78. 'सामदण्डौ प्रशंसन्ति नित्यं राष्ट्राभिवृद्धये ।'

इति श्लोकांशः कस्माद् उद्धृतः?

क. मनुस्मृतः

ख. याज्ञवल्क्यस्मृतेः

ग. नारदस्मृतेः

घ. अर्थशास्त्रात्

79. यथोचित मेलनं कुरुत -

सूची-I

सूची-II

(A) चित्तभूमिः

(I) अस्तेयम्

(B) यमः

(II) रागः

(C) नियमः

(III) एकाग्रम्

(D) क्लेशः

(IV) तपः

समुचित विकल्पं चिनुत -

क. (A)-(III), (B)-(II), (C)-(I), (D)-(IV),

ख. (A)-(III), (B)-(I), (C)-(IV), (D)-(II)

ग. (A)-(I), (B)-(II), (C)-(III), (D)-(IV).

घ. (A)-(IV), (B)-(III), (C)-(II), (D)-(I)

80. 'यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते...' इतीय श्रुतिः विषयवाक्यम् अस्ति -

क. जन्माद्यधिकरणस्य,

ख. जिज्ञासाधिकरणस्य,

ग. शास्त्रयोनिर्वाधिकरणस्य

घ. आनन्दमयाधिकरणस्य

81. शिक्षाग्रन्थस्य प्रतिपादेषु बल नाम किम् ?

(A) स्थानम्

(B) प्रयत्नः

(C) स्वरः

(D) व्यञ्जनम्

समुचितमुत्तरं चिनुत -

क. (A) एवम् (B)

ख. (C) एवम् (D)

ग. (B) एवम् (D).

घ. (A) एवम् (C)

82. काव्यालङ्कारसूत्रस्य 'कविप्रिया' वृत्तेः रचयिता कः?

क. सहदेवः

ख. गोपेन्द्र

ग. भट्टगोपालः

घ. वामनः

83. वास्तव-औपम्य - अतिशय - श्लेषाः' इति रूपेण अलङ्काराणां चतुर्धा विभाजनं करोति -

क. दण्डी ,

ख. रुद्रटः

ग. वामनः

घ. हेमचन्द्र

84. यथोचित मेलन कुरुत -

सूची-I

(A) स्पर्श-संघर्षी

(B) संघर्षी

(C) स्पर्शः

(D) अर्धस्वरः

सूची-II

(I) ट्

(II) च्

(III)ष्

(IV) य्

समुचित विकल्पं चिनुत -

क. (A)-(I). (B)-(IV). (C)-(III), (D)-(II),

ख. (A)-(II). (B)-(III). (C)-(I). (D)-(IV)

ग. (A)-(II). (B)-(I). (C)-(III). (D)-(IV)

घ. (A)-(III). (B)-(I). (C)-(IV). (D)-(II)

85. 'शिव + छाया = शिवच्छाया' इत्यत्र प्रवृत्तानाम् अधोलिखितसूत्राणाम् उचितमनुक्रमं चिनुत

(A) खरि च

(B) छे च

(C) झलां जशोऽन्ते

(D) स्तोः

श्चुना श्चुः

समुचित विकल्पं चिनुत :

क. (A). (B), (D), (C)

ख. (B). (A). (C). (D)

ग. (B), (C), (D), (A),

घ. (D), (C), (A), (B),

86. याज्ञवल्क्यानुसारं प्रत्यभियोग केषु विवादेषु कर्तुं शक्यते ?

क. साहसेषु

ख. ऋणादानेषु

ग. वेतनादानेषु

घ. सम्भूयसमुत्थानेषु

87. औचित्य-भेदौ स्तः -

(A) अभिप्रायः स्वभावश्च

(B) कालः देशश्च

(C) ध्वनिः रीतिश्च

(D) पद वर्णश्च

समुचितमुत्तरं चिनुत -

क. (B) एवम् (C)

ख. (C) एवम् (D)

ग. (D) एवम् (A)

घ. (A) एवम् (B)

88. प्रकृतिः उपादानम्. कालः, भागः - इत्येते प्रभेदाः भवन्ति -

क. आभ्यन्तरतुष्टेः

ख. बाह्यतुष्टः

ग. माहमहामायोः

घ. अशक्तेः

89. केन सह कस्य सम्बन्धः?

सूची-I

काव्यशास्त्रकृतयः

(A) अलङ्कारसर्वस्वम्

(B) काव्यादर्शः

(C) चित्रमीमांसा

(D) साहित्यदर्पणम्

सूची-II

टीकाकाराः

(I) अनन्तदासः

(II) केशवभट्टारकः

(III) जयरथः

(IV) धरानन्दः

समुचित विकल्प चिनुत -

क. (A)-(I). (B)-(II). (C)-(III), (D)-(IV)

ख. (A)-(II). (B)-(III). (C)-(IV). (D)-(I)

ग. (A)-(III), (B)-(II), (C)-(IV), (D)-(I).

घ. (A)-(III). (B)-(II). (C)-(D). (D)-(IV)

□ अधोलिखित परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि —

देव ! मयापि परिभ्रमता विन्ध्याटव्या कोऽपि कुमारः क्षुधा तृषा च क्लिश्यन्नक्लेशाहः
क्वचित्कूपाध्यासेऽष्टवर्षदिशीया दृष्टः। स च त्रासगद्गदमगदत् - महाभाग! क्लिष्टस्य मे
क्रियतामार्य! साहाय्यकम्। अस्य मे प्राणापहारिणीं पिपासा प्रतिकर्तुमुदकयुदञ्चनिह कृपे कोऽपि
निष्कलो ममैकशरणभूतः पतितः। तमलमस्मि नाहमुद्धर्तम् इति । यथाहमध्येत्य ब्रतत्या
कयापि वृद्धमुत्तार्य, तं च बालं वंशनालीमुखोद्धृताभिरद्भिः फलैश्च पञ्चषैः शरक्षेपाच्छित्तस्य
लकुचवृक्षस्य शिखरात् पाषाणपातितः प्रत्यानीतप्राणवृत्तिमापाद्य, तरुतलनिषण्णस्तं जरन्तम्
अब्रवम् ।

कुमारस्य वयः किम् आसीत् ?

90. क. अष्टादशवर्षीयः

ख. अष्टवर्षीयः

ग. सप्तवर्षीयः

घ. अष्टशतवर्षीयः

91. 'कोऽपि निष्कलो ममैकशरणभूतः पतितः' इत्यत्र निष्कल' शब्द कस्य अर्थस्य परामर्शकः?

क. कलारहितस्य

ख. विद्यारहितस्य

ग. कलहरहितस्य

घ. वृद्धस्य

92. 'पाषाणपातिते: प्रत्यानीतप्राणवृत्तिमापाद्य' इत्यस्मिन् वाक्ये कः अलङ्कारः?

क. छकानुप्रासः   ख. वृत्यनुप्रासः   ग. लाटानुप्रासः   घ. यमकः

93. 'क्वचित्कृपाभ्यास' इत्यत्र अभ्यासपदस्य क अर्थः?

क. द्वित्वम्   ख. नैरन्तर्यम्   ग. सामीप्यम्   घ. प्रवृत्तिः

96. एषः गद्यांशः कस्मिन् काव्ये प्राप्यते?

क. दशकुमारचरिते   ख. हर्षचरित   ग. कादम्बर्याम्   घ.

नलचम्पूकाव्ये

□ अधोलिखित परिच्छेद पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि -

गौः शुक्ल चलो डित्य इत्यादौ चतुष्टयी शब्दानां प्रवृत्तिः' इति महाभाष्यकारः । घरमाण्वादीनां तु गणपाठमध्यपाठात् पारिभाषिक गुणत्वम् । गुणक्रियायदृच्छानां वस्तुतः एकरूपाणामप्याश्रयभेदाद् भेद एव लक्ष्यते । यथैकस्य मुखस्य खङ्गमुकुरतैलाद्यालम्बनभेदात् हिमपयःशङ्खाद्याश्रयेषु परमार्थतो भिन्नेषु शुक्लादिषु यदुशेन शुक्लः शुक्ल इत्यादिरभिन्नाभिधानप्रत्ययोत्पत्तिस्तच्छुक्लत्वादि सामान्यम् । गुडतण्डुलादिपाकादिष्वेवमेव पाकादित्वम् । बालवृद्धशुकायुदीरितेषु डित्यादिशब्देषु च प्रतिक्षणं भिद्यमानेषु डित्याद्यर्थेषु वा डित्यादित्वमस्तीति सर्वेषां शब्दानां जातिरेव प्रवृत्तिनिमित्तमित्यन्ये । तद्वानपोहो वा शब्दार्थः कैश्चिदुक्त इति ग्रन्थगौरवभयात् प्रकृतानुपयोगाच्च न दर्शितम् ।

97. 'तद्वान्' इति पद अभिव्यक्तसिद्धान्तस्य विषये असत्य कथनमस्ति -

क. अत्र 'तत्' पदांशः 'सामान्यमिति अर्थस्य परामर्शकः अस्ति
ख. अत्र वान्' इति पदांशः व्यक्तिः इति अर्थस्य परामर्शकः अस्ति.
ग. अस्मिन् पदांशे जातिविशिष्टव्यक्तौ संकेतः गृह्यते इति मन्यत.
घ. अयं सिद्धान्तः बौद्धानाम् अस्ति

98. बौद्धानां सिद्धान्तः कः?

क. व्यक्तिवादः   ख. जातिवादः,   ग. अपाहवादः   घ. जातिविशिष्टव्यक्तिवादः

99. उपर्युक्तगद्यांशे का सिद्धान्तः वर्तते?

क. स्फोटसिद्धान्तः   ख. शक्तिग्रहसिद्धान्तः
ग. रससिद्धान्तः   घ. व्यञ्जनासिद्धान्तः

100. सर्वेषां शब्दानां जातिरेव प्रवृत्तिनिमित्तमित्यन्ये' इत्यस्मिन् वाक्यांशे 'अन्य इति शब्दः कस्य परामर्शकः अस्ति ?

क. नैयायिकानाम्   ख. बौद्धानाम्   ग. मीमांसकानाम्   घ. वैयाकरणानाम्

101. 'हिमपयःशङ्खाद्याश्रयेषु परमार्थतो भिन्नेषु शुक्लादिषु यदुशेन शुक्लः शुक्ल इत्यादिरभिन्नाभिधानप्रत्ययोत्पत्तिस्तच्छुक्लत्वादि सामान्यम् । इत्यस्मिन् गद्यांशे केषां सिद्धान्तः अस्ति?

क. नैयायिकानाम्   ख. बौद्धानाम्
ग. मीमांसकानाम्   घ. वैयाकरणानाम्

BSS
Educational Institute
Belur (Howrah)

